

4. Мулик В. В., Гращенкова Ж. В., Градусов В. О., Мішин М. В., Масляк І. П. Методичні рекомендації щодо практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за освітньо-професійними програмами спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». Харків: ХДАФК, 2020. 152 с.

5. Слободяник Н. В. Спілкування як основа психолого-педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу. *Psychological Journal*. 2018. № 4 (14). С. 206–216. doi: 10.31108/2018vol14iss4.

6. Черезова І. О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2014. Вип. 1. Т. 1. С. 103–107.

7. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. *Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2007. Т. 71. С. 5–6.

8. Griban G., Vasylieva S., Verbovskiy I., Liashevych A., Lupaina I., Grechanyk O., Temchenko O., Vysochan L., Skyrda T., Denysenko A. Formation of Professional and Communicative Competencies in Future Coaches in Olympic and Professional Sports. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*. 2022. Vol. 13 (5). P. 145–161. doi:10.47750/jett.2022.13.05.014. <https://jett.labosfor.com/index.php/jett/issue/view/28>

ЕВОЛЮЦІЯ ЖІНОЧОЇ ПРОГРАМИ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР

Валентина ЄРМОЛОВА, к.фіз.вих., доцент

Лідія РАДЧЕНКО, д.фіз.вих., професор

Ірина КРОЛЬ, к.фіз.вих

*Національний університет фізичного виховання і спорту України
Київ, Україна*

Анотація. Стаття присвячена участі жінок в Олімпійських іграх. Представлено еволюцію жіночих змагань в олімпійських програмах.

Ключові слова: жінки, Ігри Олімпіад, Олімпійські зимові ігри, олімпійська програма.

Вступ. Гендерна рівність, інклюзивність та різноманітність є основоположними принципами олімпізму, задекларованими в Олімпійській хартії, і мають вирішальне значення для реалізації бачення МОК та олімпійського руху щодо побудови кращого світу за допомогою спорту. Спорт є однією з найпотужніших платформ для просування гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.

Мета – дослідити еволюцію видів спорту в олімпійських програмах, в яких змагаються жінки.

Методи дослідження: аналіз літературних даних та інформації мережі Інтернет, синтез та узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. Згадуючи античні Олімпійські ігри, варто відмітити, що жінкам суворо заборонялося бути присутніми на Іграх. До сьогодні дійшли імена лише двох жінок, які були олімпіоніками і здобули перемоги у гонках колісниць як володарки упряжок коней [3].

Це – Кініска, донька царя Архідама II та його другої дружини Евполії, четвірка коней якої на 96-й Олімпіаді 396 р. до н.е. та на 97-й Олімпіаді 392 р. до н.е. прийшла до фінішу першою. Як зазначає Павсаній, в Олімпії було встановлено бронзову колісницю та статую самої Кініски роботи мегарського скульптора Апеллея. Розкопки, проведені в Олімпії, виявили посвятний напис:

«Спарти (царі мені)
батьки та брати; перемігши (колісницею на швидконогих конях)
я, Кініска, (поставила) цю статую;
з гордістю я говорю: єдина з усіх жінок Еллади
я отримала цей вінок

...

Апелей, син Каллікля, зробив» [4, 7].

Відоме ім'я ще однієї спартанки – Еврілеоніди, яка була другою володаркою вінка з гілок оливи. Її упряжка виграла гонку колісниць-двійок у 368 р. до н.е. через 24 роки після перемог Кініски. У своїй роботі «Опис Еллади» Павсаній повідомляє, що статую Еврілеоніди було споруджено у Спарті у храмі Афродіти [4, 6, 7].

Будучі захопленим церемоніями і ритуалами Олімпійських ігор Стародавньої Греції, П'єр де Кубертен прагнув перенести їх у сучасні Ігри. Але він був категорично проти участі жінок в олімпійських змаганнях. «Олімпійські ігри, – писав він, – торжество чоловічої сили, спортивної гармонії, начала, що базується на принципах інтернаціоналізму, лояльності, що сприймається глядачами як мистецтво і винагороджується схвальними оплесками жінок» [5]. Тому і табу на участь жінок було перенесено на відроджені I Міжнародні Олімпійські ігри 1896 р. в Афінах.

«У середині XIX ст. набув широкого розмаху фемінізм – суспільно-політичний жіночий рух, спрямований на забезпечення рівноправності жінок з чоловіками у різних сферах життя суспільства». [1]. Зростання інтересу жінок до фізичного виховання і спорту та процес відродження Олімпійських ігор не залишився поза увагою жінок.

Уперше на Іграх II Олімпіади 1900 р. жінки були допущені до участі у змаганнях з тенісу, гольфу та вітрильного спорту, які вважалися сумісними з їхньою жіночністю та тендітністю, але були виключені з показових змагань з легкої атлетики. З ініціативи французьки Аліси Мілліа та Міжнародної федерації жіночого спорту, яку вона заснувала, почалася боротьба з Міжнародним олімпійським комітетом за право жінок брати участь у більшій кількості видів спорту, що входили до олімпійської програми. Жіночі олімпіади, що проводилися у період 1922–1934 рр. змусили МОК переглянути своє ставлення до участі жінок в Олімпійських іграх. Поступово Ігри ставали фемінізованими, хоча гендерний дисбаланс домінував упродовж усього XX ст.

Дослідження дозволили визначити, що на Іграх II Олімпіади 1900 р. жінки брали участь у 3 видах спорту (3,5 %); на Іграх VII Олімпіади 1920 р. – у 6 (3,9 %), на Іграх XI Олімпіади 1936 р. – у 15 (11,62 %), на Іграх XVII Олімпіади 1960 р. – у 29 (19,33 %), на Іграх XXI Олімпіади 1976 р. – у 49 (24,74 %), на Іграх XXV Олімпіади 1992 р. – у 86 (33,46 %), на Іграх XXIX Олімпіади 2008 р. – у 127 (42,05 %), на Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. – у 162 (47,79) [2].

Що стосується участі жінок в Олімпійських зимових іграх, то у 1924 р. на I Олімпійських зимових іграх 1924 р. жінки брали участь у 2 видах спорту (12,5 %), на V Олімпійських зимових іграх 1948 р. – у 5 (22,72 %), на IX Олімпійських зимових іграх 1964 р. – у 13 (38,23 %), на XIII Олімпійських зимових іграх 1980 р. – у 14 (36,84 %), на XVII Олімпійських зимових іграх 1994 р. – у 27 (44,26 %), на XXI Олімпійських зимових іграх у 2010 р. – у 40 (46,95 %), на XXIV Олімпійських зимових іграх 2022 р. – у 48 (44,04 %) [2].

Аналіз показників свідчить, що на початку 1990-х років кількість видів олімпійських змагань, в яких брали участь жінки, значно збільшилась. Заслуга у цьому належить тодішньому президенту МОК Хуану Антоніо Самаранчу. А також рішення МОК, прийнятого у 1991 р., відповідно до якого будь-який новий вид спорту, що претендує на внесення до олімпійської програми, повинен передбачити жіночі змагання.

Ігри XXXIII Олімпіади 2024 р. у Парижі стануть першими в історії, де буде повністю дотримано гендерної рівності серед спортсменів. Саме у столиці Франції вперше в олімпійських змаганнях візьме участь однакова кількість чоловіків і жінок.

Висновки. На сучасному етапі розвитку світового суспільства формується новий гендерний порядок, який не може залишити осторонь соціокультурний феномен – Олімпійські ігри та олімпійський рух в цілому. Політика МОК щодо забезпечення гендерної рівності прагне максимально зрівняти представництво чоловіків і жінок у всіх аспектах олімпійського руху, підтвердженням чому стане рівна кількість чоловіків і жінок, які змагатимуться на Іграх XXXIII Олімпіади 2024 р. у Парижі.

Список використаної літератури.

1. Булатова М. М. Олімпійський рух. Історія і сучасність: у 2 кн. Київ : Олімпійська література, 2021. 672 с.
2. Булатова М. М. Твій олімпійський путівник. 4-те вид. доп. Київ : НОКУ, 2017. 144 с.
3. Голден Марк. Спорт і суспільство у Стародавній Греції. Канада : Вінніпегський університет, 1998. 232 с.
4. Павсаній. Опис Еллади. Книга V, VI. URL: https://librebook.me/opisanie_ellady.
5. Coubertin, Pierre de Laiglesia, Juan Antonio de Instituto Nacional de Educación Física (España) Edited by Instituto Nacional de Educación Física ; Doncel 1973. 244 p.
6. Sarah B. Pomeroy. Spartan women. Oxford University Press, 2002. 198 p.

7. Warren Patricia Nell. Women's History Month: Filling In the Blanks. URL:https://web.archive.org/web/20110718094541/http://www.bilerico.com/2009/03/womens_history_month_filling_in_the_blanks.iphone.php.

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

Єлизавета ІЛЯЩЕТ, курсант
Ірина ЦАРЬОВА, д.філос.н., професор

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
Дніпро, Україна*

Анотація. У науковій розвідці узагальнено поняття олімпійської освіти, визначено проблематику її розвитку у сучасному світі, розкрито широкий спектр ініціатив щодо цієї освіти, а також використання її як інструменту соціалізації і виховання патріотизму та громадянської відповідальності.

Ключові слова: олімпійська освіта, спортивна педагогіка, інклюзія у спортивній діяльності, інтеграція новітніх технологій.

Вступ. Метою нашої тези є узагальнення поняття олімпійської освіти, проблематика її розвитку у сучасному світі, розкриття широкого спектру ініціатив щодо цієї освіти, а також використання її як інструменту соціалізації і виховання патріотизму та громадянської відповідальності. Використовуючи новітні методи дослідження цієї теми, можна дійти висновку, що олімпійська освіта у 21 столітті є важливим аспектом розвитку суспільства, ураховуючи всі нюанси і проблеми.

Мета та завдання дослідження: розкриття широкого поняття олімпійської освіти, урахування всіх особливостей цього процесу і розвиток здорового способу життя населення.

Матеріал і методи дослідження. Аналіз науково-методичної літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. Олімпізм, як символ спорту та єднання націй, відіграє ключову роль у формуванні нашого сучасного світогляду. Одним з фундаментальних аспектів цієї системи є олімпійська освіта – складний механізм, спрямований на сприяння розвитку спортивних цінностей, здорового способу життя та популяризацію спорту серед дітей та молоді.

У сучасному світі, де виклики, пов'язані з сидячим способом життя та недостатнім фізичним навантаженням, стають все більш розповсюдженими, роль олімпійської освіти набуває особливого значення. Вона не лише сприяє зміцненню здоров'я, а й виховує моральні якості, навчає співробітництву та цінностям fair-play.

Олімпійська освіта – це невід'ємний складник олімпійського руху, що покликаний формувати гармонійно розвинену особистість, ґрунтуючись на гуманістичних цінностях олімпізму. У сучасному світі, де динамічно